

SLOVENSKI NAROD.

Ishaja vsak dan sveder, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 8 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnništvo je v Gospodskih ulicah št. 12.

Upravištvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Potvorjeni katolicizem.

Slovenci dobili smo politično izrejo v vladni opoziciji in dasi nam vlada tu pa tam na naše opravičeno zahtevanje vrže kako mrvico, vendar se vedno več ali manj borimo proti predsodkom vladajočega sistema. V tem boji pa bili smo mi Slovenci jedini in še pred malo leti imela so vsa naša glasila le jeden program glaseč se: „naš najvišji smoter je ohraniti našo narodnost in nje glavno označilo naš jezik.“ Naše katoliško veroizpovedanje ni se mešalo nikoder mej zahteve naše, to pa iz prōstega razloga, ker nam isto nikdo ne jemlje in ker je isto tako ukoreninjeno v vseh slojih našega roda, da je bedasto govoriti o kaki nevarnosti za vero mej našim narodom.

To soglasje v nas ni bilo toliko na poti vodjem naših vlad, kakor zastareli birokraciji, ki ima še v marsičem odločilno moč. Naše jedinstvo bilo je tej gospodi trn v peti, kajti kako bi uspevali njih ljudje, njih sinovi, ako bi se po skupnem napoju uvel naš materni jezik v vse šole in urade! Trebalo je torej mej nas zabiti razdvojni klin, vsejati ljuliko prepira.

Z nami stala je skoro vsa naša duhovščina in dasi jej na čelu niso bili vselej rodoljubni možje, vendar njih nasprotno ni upognilo jeklenih starejših duhovnikov, ki so si svoj značaj utrdili v trdem početku našega preporoda. To ni ugajalo našim nasprotnikom in res posrečilo se jim je — posebno na Kranjskem — uriniti nam taci duhovnih pastirjev, ki se trudijo, da bi uničili svete naše uzore. — Ti duhovni vodje imajo svoja usta v Goriškem proroku, katerega v domovini ne cenijo mnogo — poznajo ga bolje — kateri pa na Kranjskem velja za živega svetnika, in katerega dogme se razlegajo po časopisji, katerega so si vedeli dobiti v oblast. Dušni nabor imajo ti vodje mej semeniško mladino, ki se bolj in bolj daje v jezuitske roke in pošilja, ako moč, tudi v Rim, kajti Avgustinej na Dunaji je menda že preposveten. Iz teh novincev in sploh iz mlajše duhovščine organizovala se je torej kohorta bojnikov, ki na povelje višjega pastirja in zaradi mastne prihodnosti z vsemi, tudi nečednimi sredstvi,

z besedo in peresom ropočejo proti napravam, ki so pripomogle do zavednosti naše.

Ti fanatizovani apostoli razidejo se po deželi in vsakemu je v spominu, s kakimi razlagami popolnujejo evangelij Goriškega proroka, bodisi v svojih listih, ali pa — z lece. — Sokolska društva veljajo jim naravnost kot veleizdajska, a tudi pohlevna „bralna društva“, ki so naročena na neverni „Slovenski Narod“, gojé po njih misli ajdovsko absolutno narodnjaštvo. „Gasilna društva“, ki dovolijo jedenkrat pred pustom svoji mladini ples, so pohujšljiva, nasprotovati jim je torej, z lece svariti pred njimi. — Ta prikazen v naših duhovnikih pa ni izmišljena, nego je s kazenskim razpravami dokazana istina. — Uspeh taci propovedi v narodu pa je ta, da jim razumnejši ne verujejo in le zmajujejo z ramami, drugi pa so v dvomu in rajše izostanejo iz društev, kakor da bi se zamerili nadutosti tacega najemnika, ki ga imajo še vedno po krivici za pravega pastirja. Narod išče si razvedrenja potem drugodi, ker ne sme več v poštena, nadzirana društva, gotovo pa je, da so tiste družbe mnogo slabše, gledé pouka in pravosti.

Na ta način zatira to prenovljeno duhovstvo vsa dosedanja narodna društva, ki naj bi naš narod dvignila na jedno stopinjo z drugimi kulturnimi narodi. — Znano je, kako se je „g“ovalo proti deželni podpori za novo gledališče, kako proti višji dekliški šoli, a znano je tudi, da se niti za družbo sv. Cirila in Metoda od one strani ne zanima dosti, menda ker je preslovenska in ker ima sveta slovenska pokrovitelja. — Vse naše dosedanje stremjenje jim je nizko, malenkostno, oni hoté biti neka višja kasta, ki upa, da bode s svojo voljo in močjo vse nadvladala in spravila pod peto. V to svrhosnujejo se katoliška politična in tiskovna društva ter se žrtvujejo zanja mogočne svote, „ad captandam benevolentiam episcopi“, svote, katere pa niso nastale same ob sebi mej tako imenovanim zatiranim duhovstvom in katere se naravnost odtegujejo naši narodni stvari. — Za take stvari imajo denarja polne roke, ob periferiji domovine krvavečih bratov ne vidijo. — Bodisi iz častihlepja, bodisi iz dobičkarstva pridružilo se je novi duhovski stranki

tudi nekaj posvetnjakov, ki hočejo v nas „a tout prix“ igrati politično ulogo. Preteklost teh novih Slovencev, kar se tiče narodnosti, večidel ni posebno hvalevredna, a stranka pač vzame kar dobi!

Zanimanje teh združenih duhovskih in posvetnih osrečevalcev slovenskih obrnilo se je torej do visoke politike. Ugibajo, kako bi se svetemu očetu vrnila prejšnja svetna oblast, kako bi se upeljala verska šola itd. — Čudno, da ne vidijo, kako bodo nekatera teh uprašanj dobila konečno svoje lice brez našega narodiča, druga pa, da se nam kažejo, na pr. sedanja šola, v drugi obliki, kakor so v resnici. Ti naši ljudje usiljujejo se le za štafažo nemških konservativcem, oziroma stranki propalih nemških plemičev. Oni ne razvidijo, kako nevarne so njih pripovedke in hujskanja proti sedanji šoli. Narod sicer ne vidi in ni prepričan, da se v šoli uči nevera ali priprostemu človeku ostaja vendar neka srd proti učiteljem kot predstavljalcem sedanje šole in znani so nam slučajji, da se je učiteljem reklo, kedaj bodo pač pobrali kopita!

Tako misli ta naša stranka, da mora hoditi za nemško-katoliško, če prav so razmere pri obeh narodih čisto druge. Ta tovaršija pa kaže za nas slabe nasledke. Znanih nam je več slučajev, kako so privrženci te stranke očitno izrekli, da jim ni premnogo, posebno pa ne v prvi vrsti za jezik: vsled tega tu in tam tudi svoja poročila do, raznih domačih oblasti razpravljajo zgolj v nemškem jeziku, kakor je sploh žalibog večina župnih pečatov in napisov še nemških. Vse se pač ravna po slavnem ordinarijatu! Žalosten a resničen prizor je, da je pravih dušnih pastirjev vedno manj, ker veje poprej neznana sapa, katere puh je naši narodnosti povsod kvaren. Ta sapa pričinja se pri nas že s cecilijanskim petjem, ki je, brez ozira na umetniško vrednost, prava propaganda za iztiranje našega jezika iz Božjih hramov. To je ravno tista sapa, ki v Trstu prouzročuje italijanske, v Ljubljani pa nemške propovedi in tista, ki v Dalmaciji besni proti zakoniti slovanski liturgiji. — To pa je tisti duh, ki je slednji čas ob volitvah in celo v deželnem zboru sklepal kompromise z nemškutarji ter

LISTEK.

Slovensko gledališče.

(„To je moja maksima.“ — „V Ljubljano jo dajmo.“)

Nemšk gledališk ravnatelj, katerega je zanesla usoda v naše mesto, nima drugega umetniškega smotra nego zagotoviti sebi in družbi svoji vsakdanji kruh. Za umetniške ideale se mož malo briga, literarnih dolžnostij pa kot navaden „marchand de plaisir“ tudi nima več, kakor kateri koli krošnjar.

V tem oziru je našega „Dramatičnega društva“ položaj dokaj težji, kajti ustanovljeno je v izrecni namen, gojiti dramatiko kot umetnost ter podpirati razvoj in napredek slovenske dramatične književnosti. Te prave svoje naloge ne sme „Dramatično društvo“ nikdar pozabiti, nego se mora vsekdar truditi, da jo kolikor toliko izvrši, makari tudi vé, da idealnega svojega namena še dolgo ne bode doseglo.

Nedeljska predstava je vesel dokaz, da se naše „Dramatično društvo“ zaveda te svoje dolžnosti, da jej skuša zadostiti, kolikor pripuščajo skromne naše razmere. Da se pa to ne posreči vselej, za to ne zadene „Dram. dr.“ nobena krivda.

Slovenska dramatična literatura je zelo revna, a še to, kar imamo, ni Bog si vedi kolike vrednosti. Temu se ni čuditi. Pripovedni književnosti pokazal je Levstik pot, po kateri je hoditi narodnemu pisatelju a tudi dramatika se razvija samo ondu, kjer se naslanja na nekakšno tradicijo. Take tradicije, žal, v nas še ni in to je uzrok, da oni naših pisateljev, ki bi radi pisali za gledališče, ne vedo, kje bi zastavili pero ter se po nekaterih poskušnjah vrnejo navadno zopet na prejšnjega svojega delovanja polje.

Josip Ogrinec bil je že dosti čislán novelist, ko je spisal v nedeljo predstavljano igró „V Ljubljano jo dajmo“. Kot pripovedovalec stal je Ogrinec vedno na narodnih tleh in ako njegovi kmetski ljudje tudi niso karakterizovani tako genijalno in pristno kakor Juričičevi, mu je vendar pripoznati, da je imel lep dar za novelistiko. To nam svedoči zlasti njegova veseloigra ali bolje rečeno burka „V Ljubljano jo dajmo“, ki ni drugo nego nesrečno in neukretno dramatizovana novela, sestavljena skoro iz samih monologov in dialogov. Sama pripovedovanja, zgolj refleksije, dejanja pa nič! — Ogrinec imel je o gledališči sploh jako motne pojme, o dramatiški tehniki, o tem, kar se sme na odru govoriti in kaj ne, o tem je pa imel tako naivne na-

zore, da se jim ni prečuditi. Kar polaga Ogrinec svoje igre osebam časih na jezik, dovoljeno je pisati v povesti a za oder ni vselej primerno. Ugovor, da je ta robotost realizem, ne velja. Model sme na odru izgledati kakor da je gol, a gol ne sme biti nikdar! Sicer je pa igra dovtipna in zabavna, in to so gotovo prednosti, katero je treba vzeti v poštev.

Ogrinecova igra znana je že iz prejšnjih časov našemu občinstvu, zato se ž njo ne bomo bavili obširneje. Izpregovoriti nam je še na kratko o drugi igri, ki se je predstavljala v nedeljo, o Alfonza Pirca veseloigri v jednom dejanji „To je moja maksima“.

Tudi Alfons Pirc nam je znan kot novelist, a igra njegova, s katero je stopil pred naše občinstvo, ni uspela kar nič. „To je moja maksima“ je neznatno, malo duhovito delce, prav za prav samo dramatičen prizor, baš dober, da se natisne v kakem humorističnem listu. Vsebina mu je na kratko to-le: Koren, trgovec in filister, ima hčerko Anico, ki je zaljubljena v dr. Božiča, a oče poročil bi jo rad s trgovcem Metuljčkom. Baš v tem hipu, ko snubi Metuljček Anico, pride z istim namenom tudi dr. Božič in — dobi svojo izvoljenko, vzlic temu, da se to ne zлага z maksimo Korenovo.

tako pokazal, da mu je ljubši narodni nasprotnik, kakor narodna napredna stranka.

Kaj hočete s tem početjem gospoda? — Zakaj se odvrčate od starega našega prapora, kaj se plazite za ideali nemškega absolutizma? Mislite li, da se bodo res zopet vrnil tisti časi, ko so vernike gonili žandarji k spovedi in drugim sv. opravilom! Bodite prepričani, da ne pride več ona žalostna doba ter da je vzlic Mahničju tudi treba ni, ker vera naša je vera ljubezni in prostega prepričanja; kdor ne sluša nje naukov in svetov drage volje, naj sam trpi večne nasledke, a siliti ga ni v izveščanje! — Torej čemu cepiti naše borne moči in podpirati ta slepi nepravi katolicizem, ki ga je spravilo v nas vladno birokratstvo, da nas ruši mej sabo, da nas odtuja našim slovanskim bratom. Z našimi nazori strinja se brez zadržka pravo katoličanstvo, zato vrnite se k istemu, a pustite potvorjeno, podvrženo katoličanstvo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 13. oktobra.

Državni zbor.

Budgetni odsek sešel se bode prvič v ponedeljek, o razdeli referate in določi tiste dele proračuna, o katerih se bode sklepalo kar v zbornici in ne v odsekih. Predlog, da se skrajšajo na ta način posvetovanja zbornična o proračunu, stavl bode v prihodnji seji bržkone načelnik budgetnemu odseku dr. Plener, a dvetretjinska večina mu je že zagotovljena. Budgetna debata začela se bode dne 20. t. m., kadar se bode obravnavalo o posamnih točkah proračuna, dočim se bode navadna politična debata šele začela, kadar pride na vrsto finančni zakon. Čuje se izza kulis, da politična debata ne bode tako brezpomembna, kakor se je sodilo doslej; zlasti Čehi govorili bodo malo ostreje, nego lani in spravili v razgovor marsikatero stvar, ki se je do zdaj iz oportunitete niso dotaknili.

Is Prage.

Mladočeško politično društvo „Sladkovsky“ sklicalo je v proslavo dvajsetletnice fundamentalnih članov slavnosten shod, katerega se je udeležilo nad 2000 oseb. Odbornik prof. Šmid polemizoval je v izbornem govoru z realističnim političnim veroizpovedanjem, zlasti z Masarykom, dokazujoč, da je realizem nekaterih čeških fantstov politična utopija in zatrujoč, da pod stavljenimi pogoji ni mogoče skleniti z Nemci miru. Šmid je trdil, da je mladočeška stranka povsem krivo postopala, ko je postavila realiste kot kandidate za državni zbor. — Mladočeški novinar Hanuš izjavil je nasproti temu, da so realisti, predno jih je mladočeška stranka vsprejela kot kandidate za državni zbor, morali podpisati izjavo, v kateri priznavajo mladočeški program.

Dr. Kathrein,

sedanji drugi podpredsednik poslanski zbornici, je jeden najodličnejših klerikalcev in uživa na Dunaji v poslanskih krogih velik ugled, dosti večji nego mej svojimi kmetskimi volilci na Tirolskem. Pred kratkim prisilili so volilci svojega zastopnika dr. Kathreina, da je sklical volilen shod, ki zanj ni bil posebno časten. Volilci izrekli so marsikatero grajalno besedo in stavl se je celo predlog, da je izreči dr. Kathreinu nezaupnica. Ta predlog sicer ni obveljal, ali ves shod dokazal je jasno, da volilci niso s svojim zastopnikom kar nič zadovoljni. Neki volilec stavl je tudi resolucijo, da naj shod izreče

O kaki literarni vrednosti te veseloigre bi bilo težko govoriti; spravila se je na oder, ker je izvirna. Vodstvo „Dramatičnega društva“ hotelo je s tem bržkone le bodriti slovenske pisatelje ter dokazati znova, da bi drage volje predstavljalo izvirne slovenske igre, samo da jih ima in zato tudi poraza ne smemo zarezati društvu na rovaš.

Glede predstave vidi se nam umestno izpregovoriti nekoliko besed vzlic temu, da smo že včeraj o njej poročali. Ogrinčeva igra predstavljala se je prav dobro. Zlasti se je odlikovala gospodičina Nigrinova, kajti igrala je res izborno in v vsakem oziru dovršeno. Prav dobra je bila tudi gospa Danilova in gospa Borštnik-Zvonarjeva storila je vse, kar je bilo storiti, da je rešila povsem nemogočo Marico. Tudi gospodje zadoščali so popolnoma; gosp. Sršen je bil izvrsten in gospod Verovšek, ki je res jako nadarjen, karakterizoval je srečno starokopitnega Gorenjca. Takisto pohvaliti nam je tudi gg. Danila, Želka in Kotarja, ki so po svojih močeh pomagali rešiti čast igralnega osobja, skratka, zadovoljni bi bili s to predstavo povsem, in le škoda, da ni bilo malo menj hrupa, malo menj nepotrebne robotosti oziroma da se je govorilo nekoliko bolj uglajeno in točno. Uloga, ki ni dobro govorjena, izgubi vso veljavo in skazi najboljšo

željo, da se naj duhovščina bavi zgol s svojimi pastirskimi dolžnostmi in naj se ne utika v politične boje, na kar je odgovoril dr. Kathrein, da je tirolski kmet udan duhovščini do zadnjega diha. Lepa fraza!

Nemci in rimski mirovni kongres.

Znano jej da se je italijanski državnik Bovghi, nekdanji naučni minister, postavil na čelu nekega društva, ki namerja sklicati v Rim „miroven kongres“. V imenu stranke nemških nacionalnih državnih poslancev pisali so dr. Steinwender in drugovi v Rim in odklonili povabilo, ker je izjava Bovghijeva glede Alzacije in Lotaringije v protislovju s političnimi in narodnimi nazori teh gospodov. Ko bi se mi Slovenci toliko brigali za kako drugo tujo državo, to bi nas pokrtatili!

Is Bukovine

poroča se nekaterim Dunajskim listom, da so v Sučavi zaprli nekega francoskega majorja, ki je na sumu, da je vohun. Našli so pri njem razne črteže, beležke in liste, ki ga močno kompromitujejo. Da to le ni morda kaka časninarska rasa, kakor jih črnovski židje tako pogostoma pošiljajo svojim Dunajskim rojakom.

Vnanje države.

Freycinet,

francoski ministerski predsednik in vojni minister, obiskal je Toulon in povabil ondote višje častnike na banket, pri katerem je izpregovoril nekaj besed, ki so vzbudile občo pozornost. Francija, rekel je minister, zanaša se na svojo vojsko in to jej daje čustvo sigurnosti, katerega že dvajset let ni poznala. To čustvo jamči tudi lepšo bodočnost in je garancija za to, da bode Francija vzdržala svoj upliv mej drugimi narodi in državami evropskimi. Francija ni nikomur sovražna, iskreno jej je mari za mir, a v svesti si je, da je najboljšje jamstvo za mir baš vojska in mornarica, ki sta pripravljeni za vsak slučaj.

Danci in Nemci.

Sosedje mogočnih Prusov, krepki Danci, so Nemcem že od nekdaj slabo naklonjeni, a to sovražstvo ukoreninjeno je še vse bolj nego sodimo v nas. Dokaz temu je nastopna dogodbica. — Ko je nemški cesar Viljem zasedel prestol, obiskal je malone vse evropske vladarje in tudi kralja danskega, kjer se mu je primerilo, da je ministerski predsednik danski izkazal brez dvojbeno svojo mržnjo do Prusov. Kralj danski obvestil je ministra, da mu bode cesar Viljem podelil visok red, a minister je prosil kralja naj to zapreči, ker bi on pruskega reda nikdar vsprejeti ne mogel. Kralj povedal je svojemu ministru takoj, da mu to ni mogoče. Koje torej cesar Viljem hotel ministru Estruppu izročiti rudečega orla red, odklonil je Estrupp to odlikovanje, rekši, da kot Danec ne more nositi nemških odlikovanj. Ta odklonitev se je bajé Viljemu tako pokadila, da je kar nagloma odpotoval in Kodanja.

Irci v Ameriki.

V Čikagu je sedež zaveze irskih političnih društev, katera zaveza je za političsko delovanje na Irskem velike važnosti. V zavezi igrajo prvo ulogo najodličnejši irski domoljubi in zaveza skrbi za stranki potrebne novce. Zaveza je zdaj izjavila, da kot vodjo novozdruženih irskih narodnih strank ne bode priznala nikogar, ki se je kakorkoli udeležil boja proti Parnellu, kateri boj je bil povse nedostojen. — Mac Charty, o katerem se je govorilo, da bode postal vodja, moral se bode umakniti komu drugemu. — Obče vlada prepričanje, da bode odslej irska stranka postopala dosti zmerneje, kakor do zdaj, a z druge strani zatruje se, da glede postopanja še nič gotovega ni in da so zlasti ameriškanski Irci uneti za kolikor mogoče radikalno postopanje.

igro. Igralci naši dokazali so s to predstavo, da so res izvrstne moči, kadar jim je predstavljati karaktere, kakeršne gledamo dan na dan.

Žal, da se o predstavi Pirčeve igre ne moremo izraziti tako laskavo. Gospodičina Slavčeva je bila prav ljubezniva in pohvale vredna Anica in tudi g. Perdan je zadoščal svoji ulogi. Kakor g. Lovšin storili sta tudi gospodičini Kozjakova in Helijolova, najmlajši igralki, vse kar je bilo pričakovati od novink. Le glede na g. Borštnika bodi nam dovoljeno povedati nekaj več.

Gosp. Borštnik je brez nobene dvojbe najboljši naš igravec; pokazal nam je v mnogih težkih ulogah, da je umetnik in za slovensko gledališče skoro nenedomestna moč. Baš zategadelj ga moramo tudi vse drugače meriti nego druge igralce, kajti pri njem ni treba, da upliva na našo sodbo ona iz rodoljubja izvirajoča dobrotnost, s katero se navadno kritikujejo slovenske predstave. Zato pa izjavljamo odkrito, da g. Borštnik ni zadostil svoji ulogi. Karikiral jo je po nepotrebem in, kar je še huje, govoril časih cele dolge perijode tako, da niso imele nobenega zmisa, ter s tem kolikor toliko pripomogel, da je Pirčeva igra tako žalostno propala.

M.

Dopisi.

Iz Novega mesta 8. oktobra. [Izv. dop.] Poročali smo že, da je bil naš okrajni glavar, g. Friderik vitez Schwarz po § 411 kaz. zak. zaradi prestopka proti telesni varnosti in še zaradi nekega drugega prestopka od tukajšnjega mest. del. okr. sod. z globo 30 gld. kaznovan in je bila ta sodba od tukajšnjega okrožnega kot prizivnega sodišča potrjena. G. Friderik vitez Schwarz naredil je na to prošnjo na generalno prokuraturo na Dunaji, naj ona vložni ničevno pritožbo v obrambo zakona pri kasacijskem dvoru na Dunaji. Ta prošnja se je vitez Schwarzu odbila.

Prizivna izpeljava, katero je g. Friderik vitez Schwarz proti razsodbi mest. del. okrajnega sodišča naredil, je polna napadov na državno pravdnitvo in vender se mu še dozda ni nobeden njegovih sivih las, kakor sam pravi, skrivil. Vitez Schwarz se je namreč po svoji obsodbi jednemu znancu nasproti izrazil: „Verujte mi, da se mi zaradi tega niti jeden mojih sivih las skrivil ne bode!“

Ali smemo Novomeščani upati, da bode visoka deželna vlada ukrenila, da zadobimo zopet v društvenih razmerah oni mir, katerega smo imeli, ko je bil še gosp. Ekel okrajni glavar novomeški? Gospod Ekel je bil ljubezniv someščan nam vsem nasproti in je tudi z justičnimi uradi v najlepšem sporazumljenju živel. Zakaj nismo dobili kakega markija Gozzani-ja v Novomestu! Nad 70 uradnikov živi tu v Novem mestu in nekaj višjih mej njimi. Treba je moža, ki ve prav postopati in treba moža ki bo stare in prav stare stvari v aktih okrajnega našega glavarstva spravil naprej. Že poldrugo leto na pr. stari cestni odbor posluje. Letos januarja meseca se je še le volil novi odbor, dosti prej mu je čas njegovega poslovanja potekel, ali še zdaj se ni ta pozneje voljeni odbor konstituiral! —

Iz Velikih Lašč 10. oktobra

[Izv. dop.] Zadnjo soboto, dne 3. oktobra bil je pri g. Matiji Hočevanju, našem županu, slovesen večer. Mej nami bival je blizu 14 dnij na počitku kot gost našega blag. gosp. sodnika D. Šuffaja blag. gospod Rajko Schwinger, c. kr. drž. pravdnik iz Novega mesta s svojo ljubeznivo gospo soprogo in tukajšnji gg. uradniki v družbi Velikolaščanov priredili so mu zabavni večer glede na njegov odhod iz Velikih Lašč. Gosp. Josip Škofic, c. kr. sodn. pristav, pozdravil je kot predsednik večeru g. drž. pravdnika ter došle goste, mej njimi tudi gg. inženirje, kateri izgotavljajo pri nas priprave za dolenjsko železnico, otvoril običajni prvi „jour fix“ v letošnji, skoro zimski že dobi z nado, da bi se „jour-fixi“ vrstili tako, kakor v lanski zimi in je konečno napil z ozirom na dogodek v Češki na zdravje našemu presvetlemu cesarju Franu Josipu I. Komaj ponehajo klici: Slava mu! — napije gosp. Janko Globočnik, naš notar, g. drž. pravdniku R. Schwinger-ju v posebno slovesnem govoru, poudarjajoč, kako izredno časti to Laščane, da vidijo v svoji družbi tako odličnega gosta, kakor je g. drž. pravdnik in izrazuje željo, da nas g. drž. pravdnik ne pozabi po svojem, žalibog, tako hitrem odhodu. Gosp. D. Dereani, c. kr. davčni kontrolor, napije na to g. D. Šuffaju, našem ljubeznivemu sodniku ter se mu zahvaljuje ob jednem za njegovo znano naklonjenost pri letošnjih poletnih veseljah.

Po kratkem berilu estetične vsebine (čital g. J. Škofic) vzdigne kupo g. R. Schwinger ter v lepi besedi pozdravi Velikolaščane, zahvaljuje se družbenemu in duševnemu vžitku večera ter konečno napije sosebno g. Matiji Hočevanju, našem županu. V neoficijelnem delu bil je zabaven prijateljsk pomenek in pevci zapeli so nam nekaj narodnih. Vsak pa želi, da bi g. drž. pravdnik še večkrat bival v naši družbi in ne zabil Laščanov.

Domače stvari.

— (Volitev poslanca v deželni zbor) za mestno skupino Postojina-Lož-Vrhnika namestu g. Gorupa, ki je odložil svoj mandat, kar prav srčno obžalujemo, razpisana je na dan 9. novembra.

— (Vrlo zanimivo!) V deželnem muzeji razpostavljene so ne posebno umetniško in ukusno narisane nastropne figure, dalje slika namenjena za zaveso v novem deželnem gledališči. Pod glavno skupino te slike vidi se kranjski grb, a na njem iščemo zastonj naše deželne barve, — belo-modro-rudeče, pač pa vidimo stare stanovske, že od cesarja Ferdinanda kot neveljavne proglašene barve, — rumeno-modro-rudeče, katere so našim odpadnikom

tako všeč, da jih skušajo usiliti povsod in pri vsaki priliki, in to le iz mrznje do deželni barv, ker so slučajno tudi slovanske. V svesti smo si, da narodni deželni odbor ne bo dopustil, da se v krasnem deželnem zavodu, — ozirajoč se na zaveso — žali dan za dnevom narodna čutila prebivalstva, ter da bode pravočasno odpravil to hibo, kateri oče je gotovo le poročevalec dr. Schaffer.

— (Družbi sv. Cirila in Metoda) pošilja Mariborski Tugomer obšolske zbirke 2 gld. 35 kr. — Ob svidenjih in slovesih se, Slovenci, spominjajte naše družbe.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— (Merosodni urad v Ljubljani.) Piše se nam iz interesovanih krogov: Odkar je umrl prejšnji voditelj merosodnega urada v Ljubljani, g. Bitenc, in tega je že več mesecev, ni novega merosodnika v Ljubljani in urad posluje le v torkih, kadar pride merosodnik iz Kranja. To je jako neprilичno za trgovce in posebno za vinske trgovce in gostilničarje v glavnem mestu, zlasti zdaj, ko hodijo po vina na razne kraje, in so vezani na gotov dan v tednu. Skrajni čas bi že bil, da se mesto merosodnika v Ljubljani popolni, ali da se nastavi začasni merosodnik, ki bode posloval vsak dan.

— (Brate Sokole) opozarjamo na današnje naznanilo o začetku pouka v telovadbi, da se jih oglasi mnogo in pravočasno v telovadnici. Sokol zgubil je baš letos nekoliko izvrstnih telovadcev, ki so odrinili v vojake, treba torej skrbeti za nov naraščaj.

— (Cevi za plinovo razsvetljavo) polagajo se sedaj od konca sv. Florijana ulic do Karlovskega mostu, ker se bode tu v kratkem napeljala plinova razsvetljava, kar je za ta del mesta zopet nov napredek.

— (Narodno kmetijsko društvo v Dutovljah na Krasu) priredi veselico v prostorih gospoda Andreja Štoka v nedeljo dne 18. oktobra 1891. Razpored: 1. Predsednikov govor. 2. Tombola. 3. Ples. Med posameznimi točkami razporeda svira na novo organizovana in pomnožena domača godba. Ustopnina k veselici in plesu za gospode 50 kr., za gospe in gospice 20 kr. Začetek točno ob 4. uri popoldne.

— („Popotnik.“) Glasilo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ ima v 19. številki nastopno vsebino: Deželna učiteljska konferencija v Ljubljani. Prirodopisni pouk v jednorazrednicah. — Nove tiskovine k uradnim spisom ljudskih šol na Primorskem. — Pedagogičski razgled. — Slovestvo. — Društveni vestnik. — Dopisi in druge vesti. — Natečaji.

— (Dijaška kuhinja v Celji.) Za šolsko leto 1891/92 izvoljeni so nasledni odborniki: Načelnik drž. poslanec Miha Vošnjak, namestnik duhovni svetnik g. profesor Ivan Krušič, blagajnik g. Fran Lončar, tajnik Celjske posojilnice, zapisnikar g. profesor Zavadtal in v odbor gg.: dr. Jos. Srnec, dr. Iv. Dečko, profesor Kosi in notar Baš. V prvem polletju dobivalo je 61 dijakov gorke opoludanske hrano, in sicer vsak dan po 27 v prostorih dijaške kuhinje v hiši g. notarja Baša. Stroški za vse šolsko leto 1891/92 proračunjeni so na 1620 gld. Blagi darovi pošiljajo naj se „Dijaški kuhinji v Celji“, ali pa g. Fr. Lončarju.

— (Podružnica sv. Cirila in Metoda za Kotmarovec in okolico na Koroškem) bode imela v nedeljo, dne 18. oktobra 1891. ob 3. uri popoldne v gostilni gosp. Val. Štangelj na v Kotmariveci svoj letni občni zbor s sledečim vsporedom: 1.) Pozdrav načelnika. 2.) Poročilo tajnika in blagajnika. 3.) Razni govori in nasveti. 4.) Vsprejem in upisovanje udov. 5.) Volitev novega odbora. Po zborovanju tombola, petje in prosta zabava.

— (Češki državni poslanci v Zagrebu.) Ob priliki otvorjenja državnega zbora poslalo se je šest mladočeških poslancev v Zagreb, da posetijo razstavo. Bili so povsod vsprejeti navdušeno. Na kolodvoru pozdravil jih je župan gospod dr. Amruš in deputacija odličnih meščanov. V razstavi pozdravljalo jih je povsod občinstvo z živahnimi klici: Živeli Česi! Na zdar! Ogledali so si mesto in razstavo in se čudili lepemu napredku, ki se kaže povsod v Zagrebu.

— (Akademično društvo „Slovenija“ na Dunaji) priredi v sredo dne 13. oktobra svojo šesto redno zborovo sejo v letnem tečaju 1891 s sledečim vsporedom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odbora. 3. Slučajnosti. Lokal: Restauration Kastner „zum Magistrat“, I. Lichtenfelsgasse 3. Začetek ob 1/8 8 uri zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

— (Ruščina na Dunaji.) Naučno ministertvo vzdržuje na Dunaji c. kr. javen zavod za vzhodne jezike, kjer so se dosedaj učili turški, perzijski in arabski jezik. Po pariškem in berlinskem primeru prišli so na red vendar tudi slovanski jeziki: lani se je uvel pouk srbsčine, letos se odpira tečaj za začetnike v ruščini, prihodnje leto se pridruži višji tečaj in začne se tudi z bolgarščino. Za učitelja ruščine poiskala je naučna uprava dr. Murka. Pouk je brezplačen, le zapisnine se plačuje na leto 3 gld. Predavanja o ruščini se začnejo dne 20. oktobra in se bodo vršila v torkih, četrtnih in sobotah od 6.—7. ure zvečer v poslopji trgovinske akademije (I. Akademiestrasse 12.)

— (100.000 in 50.000 goldinarjev) sta glavna dobitka velike Praške loterije. Opozarjamo svoje čitatelje, da bode žrebanje že v četrtek, dne 15. t. m.

Slavno uredništvo!

Z ozirom na §. 19. tisk. zak. izvolite prijazno vsprejeti naslednji

popravek.

V 227. številki z dne 6. oktobra t. l. „Slovenskega Naroda“ objavljen je mej „Domačimi stvarmi“ dopis iz Knežaka, ki sumniči podpisani zavod, da „ni baš na dobrih nogah“, in da bi oni, ki bi odstopil od druge banke k „Feniксу“, „napravil si gurno prav slabo menjo“.

Temu odgovarjamo na kratko z nastopnimi številkami iz svojega računskega poročila za leto 1890., potrjenega od visoke vlade; po tem je znašal:

kosmati premijski dohodek v okroglem znesku a. v. 7,500.000 gld.; rezerva iz prejšnjega leta 2,200.000 „ polno uplačana delniška glavica 2,000.000 „ škod se je izplačalo nekaj nad 5,000.000 „

Tě številke govore zadosti jasno.

Na drugem mestu objavljamo proti svojemu poslovnemu običaju „javno zahvalo“ ravno iz Knežaka v dokaz, kako neosnovano hočejo nekaterniki zasukati javno mnenje.

Kar se konečno tiče naših agentov, omenjamo le to, da g. S. že šest let pri nas služi, ter nismo čuli o njem nikdar nobene pritožbe o „nezaslišanih sredstvih“, katerih bi se posluževal, tem manj, da zapeljuje ljudi „s sladko-lažnjivimi besedami“. Sploh je vsem našim agentom strogo prepovedano, trositi o družih zavarovalnicah neresničnosti.

V Ljubljani, dne 10. oktobra 1891.

C. kr. priv. zavarovalno društvo „Avstrijski Phoenix“ na Dunaji. Glavni zastop v Ljubljani.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 12. oktobra. Cesar vsprejel danes jutraj v avdijenci mej drugimi grofa Taaffeja, barona Pražaka, dr. Steinbacha in župana Praškega in Liberskega.

Evov 12. oktobra. Vlada osnovala v Przemislu policijsko direkcijo in v večjih važnejih krajih ob rusko-gališki meji policijske ekspoziture. Tudi se je pomnožila žandarmerija ob ruski meji.

Monakovo 12. oktobra. Po povratku italijanskega delegata Malvana pričele so se danes carinske konference z daljo skupno sejo nemških in italijanskih pooblaščenecv.

Dunaj 13. oktobra. Uradna „Wiener Zeitung“ javlja: Justični minister imenoval sodnim pristavom pri sodišči v Ljubljani gosp. Hitija, pristava okrajnega sodišča v Kranji, za okrajnosodniške pristave pa avskultante: g. Martinaka za Št. Mohor, g. Jarca za Litijo, g. Kessler-ja za Lož in Luschana za Metliko.

Milan 13. oktobra. Giers in Vlangali došla zvečer iz Palance, Rudini iz Rima.

Rouen 13. oktobra. Železniški vlak Pariško-Letreporski zadel v postaji Aumale stovornim vlakom. Dvanajst oseb ranjenih, več vagonov zdrobljenih.

London 13. oktobra. „Daily-Telegraf“ poroča iz Peterburga: V Kievu prišli so na sled zaroti proti življenju carja. Oblastva zaplenila so baje 10. t. m. tiskovni stroj za izdelavo puntarskih razglasov. Mej dijaki na univerzi nastali so baje resni izgredi, mnoge so zaprli. Uporni duh so razširja kakor se kaže.

Razne vesti.

* (Trgovinska zveza mej Rusijo in Črnogoro.) Vlada črnogorska naročila je baje tri nove parobrode, ki bodo vzdrževali promet mej Barom in Odeso, od koder boče Črnagora naročati si vse potrebščine. Novi parobrodi izdelani bodo po vzgledu ruskega parnika „Jarostav“, katerega je car podaril Črnigori. Do zdaj uvažala je Črnagora svoje potrebščine večinoma iz Avstrije. Naša trgovina bode torej izgubila.

* (Zavarovanje nadvojvode Jožefa.) Po vzgledu mnogih članov inozemskih knežjih familij, zavarovati svoje življenje na kolikor toliko visoke vsote, zavaroval se je tudi nadvojvoda Jožef pred kratkim za prav znatno vsoto pri dobro znani zavarovalnici „Grasham“.

* (Pojasni tarif na Ogerskem.) Po prvih dveh letih, odkar je na Ogerskem v veljavi pojasni tarif, pokazalo se je, da se je število potovalcev na železnih pomožilo za 29 milijonov, dohodki pa so se povečali za 5 milijonov goldinarjev. Tudi glede stroškov so razmere prav ugodne.

* (Upliv trojne zveze) kaže se tudi pri italijanski vojski. Kakor se poroča, bode se namestu sedanjega pokrivala, ki je bilo podobno francoskemu, uvedlo novo po pruskem uzorcu.

* (Štirje otroci zgoreli.) V vasi Todnici na Češkem nastal je požar in zgoreli so štirje otroci, ki so bili zaprti v sobi. Najmlajši bil je star jedno leto, najstarejši pa dvanajst let.

* (Nezgode na železnici.) Pri postaji Certosa blizu Pavije zadela sta dva tovarna vlaka. Razdrobljenih je osem vagonov in jeden sprovodnik je mrtev. Pri Fraignu na južnem Francoskem zadela sta tudi dva vlaka in sta dve osebi težko ranjeni.

* (Napad Indijancev.) Kakor se poroča telegrafsko iz Meksike v Novi York, napadli so Indijanci nemško naselbino v Tulairu in pobili nad 200 moških, žensk in otrok. Odposlalo se je vojaštvo, da kaznuje morilce in drzne napadalce.

* (Sedemdesetletni trojčki.) V Torringtonu v Ameriki praznovali so pretekli mesec trije posestniki Matthew, William in Daniel Grant sedemdesetletni rojstveni dan. Vsi trije trojčki so še trdni in prav dobrega zdravja. Someščani napravili so jim slovesen banket, pri katerem se je posebno poudarjalo, da so slavljenci v daljnem sorodu z generalom Grantom, predsednikom zedinjenih držav.

Bratje Sokoli!

V četrtek 15. t. m. prične se sistematični

pouk v telovadbi

ter se bode nadaljeval po sledečem vsporedu:

1. Vsak torek in petek od 8. do 9. ure zvečer vaje za začetnike.
2. Vsak četrtek od 8. do polu 10. zvečer vaje za predtelovadce in že bolj izurjene telovadce.

Pouka udeležiti morejo se tudi nečlani društva. — Oglase vsprejema ob navedenih dnevih zvečer v telovadnici c. kr. višje realke društveni telovadni učitelj gospod Matija Benčan.

Izrazujoč toplo željo, da bi se bratje Sokoli prav marljivo in v mnogobrojnem številu udeleževali društvenega telovadnega pouka, kliče vsem cenjenim bratom Sokolom srčni

„Na zdravje!“ odbor.

Umrli so v Ljubljani:

9. oktobra: Ludovik Miklič, kajžarjev sin, 14 mesecev, Illova št. 26, katar v črevih.

11. oktobra: Fran Čatar, delavčev sin, 1 leto 11 mesecev, Opekarska cesta št. 35, katar v črevih. — Karol Makovec, pleskarjev sin, 1 leto, Cesta na Loko št. 12, katar v črevih.

V deželni bolnici:

9. oktobra: Marija Sever, delavka, 66 let, griža. — Vincencij Dolžan, delavčev sin, 11 let, griža.

12. oktobra: Miklavž Rubini, tovarniški vodja, 57 let, srčna kap.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura	Ve-trovi	Nebo	Mo-krina v mm.
12. okt.	7. jutraj	733.0 mm.	7.4° C	brezv.	megla	0-50 mm.
	2. popol.	730.3 mm.	15.0° C	sl. svz.	jasno	dežja.
	9. zvečer	730.7 mm.	11.7° C	sl. svz.	jasno	

Srednja temperatura 11.4°, za 0.6° pod normalom.

Dunajska borza

dne 12. oktobra t. l.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

	včeraj	—	danes
Papirna renta	91.35	—	91.10
Srebrna renta	91.10	—	90.85
Zlata renta	109.20	—	109.30
5% marena renta	102.15	—	102.20
Akcije narodne banke	1016	—	1023
Kreditne akcije	283.25	—	282.50
London	117.35	—	117.40
Srebro	—	—	—
Napol.	9.30	—	9.30 1/2
C. kr. cekini	5.58	—	5.58
Nemška marka	57.60	—	57.67 1/2

Zahvala.

Dne 4. t. m. unelo se je slučajno gospodarsko moje poslopje na Savi pri Jesenicah in nastala bi bila izvestno velika nesreča, da se ni mnogobrojno občinstvo kar najbolj potrudilo, da pogasi ogenj. Stejem si v prijetno dolžnost izreči javnim potem najsrčnejšo svojo zahvalo vsemu občinstvu, ki je prihitelo pomagat, zlasti pa velečastnemu gospodu župniku Jeseniškemu J. Keržiču, ki se je z veliko požrtvovalnostjo osebno trudil, nadalje gospodu generalnemu ravnatelju K. Luckmannu in ravnatelju gospodu Trappenu in vsem gospodom tovarniškim uradnikom, gospodu c. kr. poštarju A. Schreyu in slavnemu županstvu v Kranjski gori, gospodu poveljniku žandarmerijske postaje in ondotnemu gasilnemu društvu, katero je vzlic veliki daljavi prihitelo polnoštevilno na pogorišče. Iskreno zahvalo izrekam tudi gospodu J. Kokalj-u z Javornika in gasilec Javorniškim, slavnemu žandarmeriji, gospodu stražmeštru in gospodu Jožefu Markiču, posestniku na Jesenicah. Posebna hvala in priznanje gre pa prisiljenec iz Ljubljane, ki so pod poveljstvom gospoda glavnega nadzornika in dveh gospodov nadzornikov prihiteli na pogorišče in do 4. ure v jutro neutrudno in požrtvovalno delovali, da se je rešilo kar je bilo mogoče. Hvaležnega srca kličem vsem stoterno: Bog plati!

Na Savi, dne 13. oktobra 1891.

(865) ANTON TREVN. Anton Trevn.

Karolu Till-u

v Ljubljani, v Špitalskih ulicah št. 10.

Vse (456—21)

šolske potrebščine

za pisanje, risanje in slikanje, za vse šole po naročilu gg. profesorjev.

Velika izbira risalnih skladnikov, risal itd.

VIZITNICE

priporoča

„Narodna Tiskarna“ po nizkej ceni.

! Gosje perje!

! Gosje perje!

! Gosje perje!

(863)

samo 60 kr., boljše vrste samo 70 kr. funt. To gosje perje je od sivih gosij, povsem novo in s reko pukano. Zvežnje po 10 funtov za poskušajo pošilja po poštnem povzetju J. KRASA, trgovina s postelnim perjem v Pragi, Fleischmarktasse št. 2 nova. Zamená dovoljena.

Išče se

(869)

ključarica za nekega gospoda, več kuharic in dekle za vsako delo. Dobre službe. — V neko tovarno išče se vojaščine prost mož in 2 hlapca. Plača 6 gld. na teden. — Več je izvedeti v pisarni FLUX (trafika) na Brugu št. 6.

Javna zahvala.

Vsled dopisov „Z Notranjskega dto. 8. t. m.“ v „Slovenskega Naroda“ št. 153 in v „Edinosti“ št. 54, v katerih se slavnemu c. kr. privilegovanemu „Avstrijskemu Feniksu“ predbaciva, da z lažnjivimi zvijačami levi od „Slavije“ zavarovance, čutimo se dolžni, tem potom dati mu po svojih močeh vrlo zaslužno zahvalo.

Vsi podpisani posestniki smo bili pri c. kr. priv. zavarovalnem društvu „Avstrijskem Feniksu“ proti požaru zavarovani in ko smo pogoreli, cenil in izplačal nam je ta obče spoštovani zavod škodo tako točno in pošteno, da mu radostno izrekamo najpristrčnejšo zahvalo.

Ce omenjeni dopisun z zavijanjem skuša očrniti tak pošten zavod, odgovarjamo mu s tem, da dejanje govori, ne pa prazna čenčarija. Naši vrli kraševski sosede pa naj bodo zadovoljni, da imajo svoja poslopja pri taki družbi, kakor je c. kr. priv. „Avstrijski Feniks“, zavarovana — sebi na korist, obrekovalcem pa v smešno jezo.

V Knežaku na Notranjskem, meseca julija 1891.

Martin Sedmak l. r., + Filip Jerišovič, + Jožef Benčič, + Franc Šajn, + Miha Zadu, + Matevž Sedmak. (868)

Podpisal Felost l. r.

J. Čuček l., priča.

Razpis službe.

Mestna hranilnica Ljubljanska razpisuje tem potom

službo praktikanta

z letno plačo 480 gld.

Prosilci za to službo izkazati morajo poleg znanja slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi tudi še zmožnost trgovinskega knjigovodstva in naj uložé svoje prošnje s spričevali, posebno o do-sedanjem poslovanji vred, do uštetega 28. oktobra 1891 pri ravnateljstvu mestne hranilnice Ljubljanske. (867)

V ponedeljek, dne 19. t. m., izide na svetlo:

„Od pluga do krone.“

Véliki zgodovinski roman, zajet iz kranjske povestnice, od Jakoba Bedéneka.

17 pol v osmerki. Broširan stane 1 gld. 50 kr., elegantno vezan 2 gld., po pošti 10 kr. več.

Zanimivo in živo pripoveduje cenjeni gospod pisatelj v romanu, čegar junak je veliki matematik Jurij Vega, življenje tega slavnega Kranjca.

Naročbe izvršujejo se z dnem 19. t. m. in nadalje, zaznamke pa že zdaj v sprejemlje (870—1)

knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani, na Kongresnem trgu.

Pojutršnem žrebanje!

Pojutršnem žrebanje!

Velika Praška razstavina loterija.

(707—26)

Glavna dobitka:

100.000

goldinarjev

50.000

V Ljubljani se dobivajo lozi pri J. C. MAYER-JU.

Lozi po 1 gld.

Lozi po 1 gld.